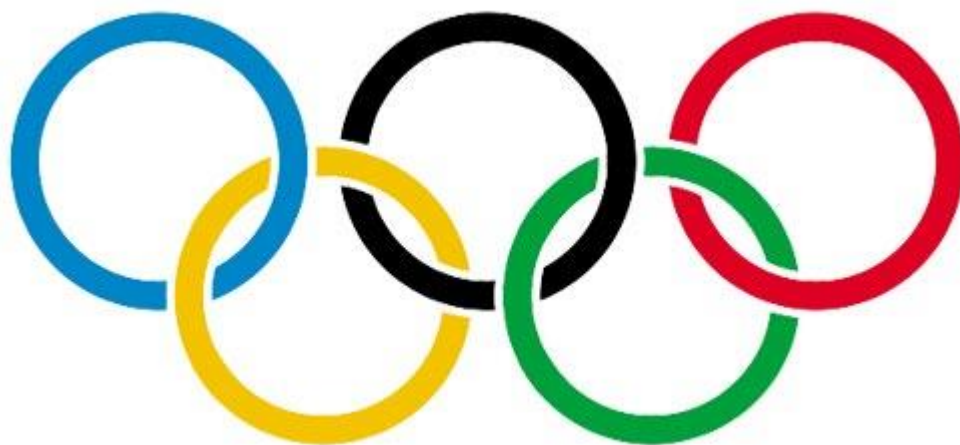

Olympiahuumaa - Opettajan materiaali

Minna Meriläinen ja Minna Närhi
Tampereen Yliopisto

Yhteistyössä:

Johdanto

Saimme mahdollisuuden toteuttaa opintoihimme liittyvän projektin yhteistyössä HLU:n kanssa. Kun meille esiteltiin idea olympiakasvatusprojektista, innostuimme. Sana olympiakasvatus saattaa tuoda mieleen ensin vain huippu-urheilun ja kilpailemisen. Olympialaisiin liittyy kuitenkin urheilullisten tavoitteiden lisäksi paljon eettisiä ja globaaleja teemoja. Mikään muu tapahtuma ei tuo yhteen niin monia eri kansalaisuuksia eri puolilta maailmaa ja olympialaiset ovatkin valtava kulttuurien ja arvojen kohtaamisen kenttä. Liikunnallisten arvojen välittäminen oppilaille on tärkeää, mutta tästä projektista meidät sai kiinnostumaan juurikin aiheen moniulotteisuus.

Suomen Olympia-Akatemia, Valo, Liikkuvat koulut ja Paralympiakomitea tuottavat yhteistyössä Reilusti Rioon – olympiakasvatusmateriaalin, jonka ensimmäinen osa julkaistaan tammikuussa 2016. Kevään aikana julkaisuja ilmestyy kolme ja olympialaisten jälkeen marraskuussa vielä viimeinen osa. Meidän projektimme tarkoituksena on tuottaa ennakkomateriaali, jonka avulla olympialaisiin tutustuminen voidaan aloittaa jo lukuvuoden alussa. Materiaali toimii johdatteluna Reilusti Rioon – kokonaisuuteen. Tarkoituksena on perehtyä siihen, mitkä olympialaiset oikeastaan ovat ja käsitellä olympialaisten taustalla vaikuttavia arvoja ja aatteita, kuten reilun pelin, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon teemoja. Olympiakasvatuksen tavoitteet soveltuvat hyvin esimerkiksi uusien ryhmien yhteishengen luomiseen lukuvuoden alkaessa. Olympialaisista voi muodostua läpi lukuvuoden kantava teema, johon on mahdollista palata ajoittain. Esimerkiksi reilu peli ja toisten kunnioittaminen ovat osa ihan jokaista koulupäivää.

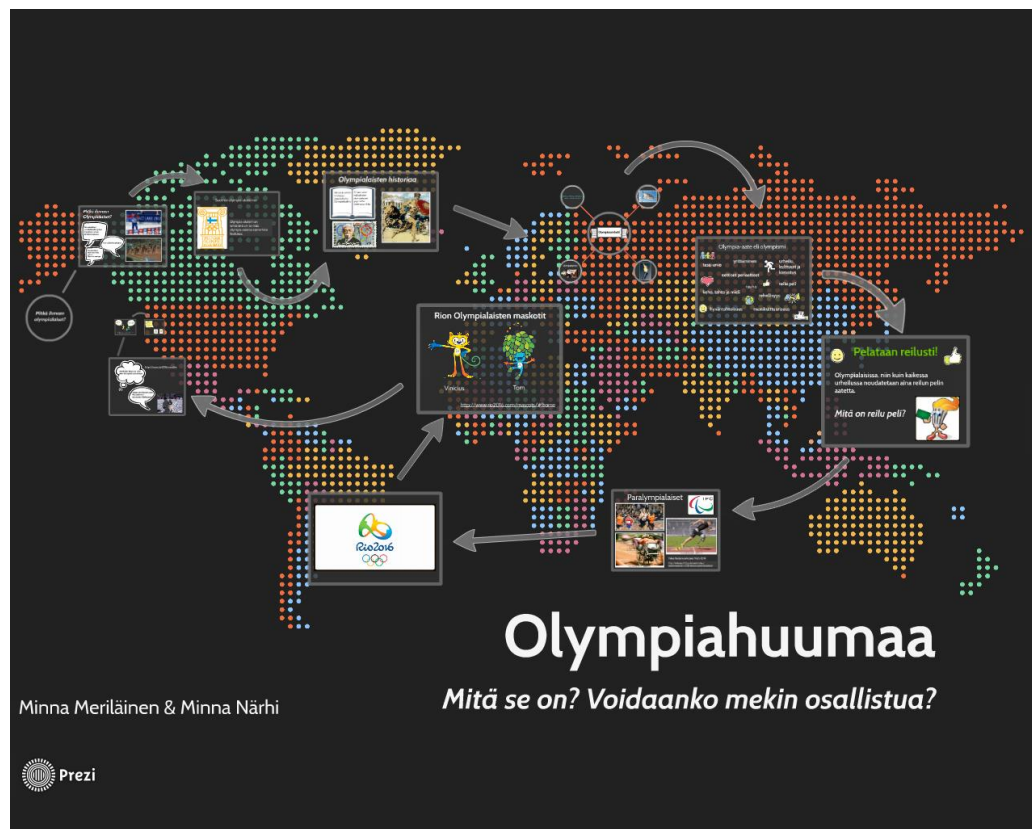
Suunnittelemamme materiaali on suunnattu alakoululaisille, on sovellettavissa kaikille luokka-asteille ja teemat sopivat käsiteltäviksi mille tahansa oppitunnille. Se sisältää oppilaille esitettävän sähköisen Prezi-diaesityksen sekä opettajan materiaalin. Tämä paketti mahdollistaa yhden oppitunnin tai koko koulupäivän mittaisen olympiakasvatusteeman käsittelyn. Opettajan materiaalista on helppo poimia omalle luokalle parhaiten sopivat aiheet ja toimintatavat.

Minna Närhi & Minna Meriläinen
Luokanopettajaopiskelijat
Tampereen Yliopisto

Olympiahuumaa-prezi:

http://prezi.com/cexjrznnoa/f/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Etenet prezi-esityksessä helpoiten käyttämällä ainoastaan tietokoneen nuolinäppäimiä.

DIA 1

Laita video pyörimään ennen prezi-esityksen aloittamista. Video auttaa pääsemään olympialaisten fiilikseen:

<http://www.olympic.org/london-2012-summer-olympics>

(Videot kannattaa avata valmiiksi selaimen välilehtiin, jolloin on helppo siirtyä takaisin preziin.)

Ensimmäisen dian tarkoituksena on virittäytyä aiheeseen keskustellen.

Mitä oppilaat tietävät olympialaisista?

DIA 2

- Kesä- ja talviolympialaiset järjestetään kahden vuoden välein niin, että ne vuorottelevat.

- Viimeksi järjestettiin Sotshin talviolympialaiset Venäjällä helmikuussa 2014.

- Lontoon kesäolympialaisissa 2012 kilpailtiin 28 eri lajissa. Olympialaisiin osallistui yhteensä n. 10 500 urheilijaa 204 eri maasta.
- Sotshin talviolympialaisissa 2014 kilpailtiin 15 eri lajissa. Olympialaisiin osallistui yhteensä 2800 urheilijaa 88 eri maasta.
- Kansainvälinen Olympiakomitea (KOK) on urheilun suurin ja vaikutusvaltaisin kattojärjestö, jonka alla toimii kansallisia olympiakomiteoita, mm. Suomen Olympiakomitea.

DIA 3

- Suomen Olympiakomitea on antanut Olympia-akatemia tehtäväksi edistää olympialiikkeen eettisiä ja kasvatuksellisia arvoja.

- Suomen Olympia-Akatemia järjestää muun muassa erilaisia seminaareja, sekä varhaiskasvatus- ja kouluprojekteja.

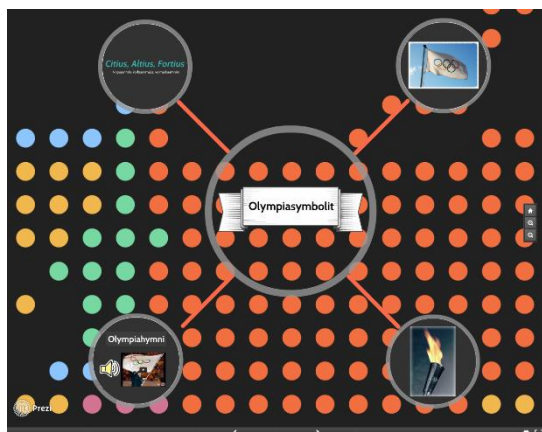
DIA 4

Historiaosio on mahdollista käydä läpi pienien oppilaiden kanssa nopeammin, mutta jos kiinnostusta historiaan löytyy, voidaan seuraaviin lisätietoihin perehtyä kattavammin. Huom. viidennen luokan historian opetus → antiikin Kreikka.

- Nykyaikana järjestettävät olympialaiset perustuvat antiikin olympiakisojen perinteeseen.
- Vuosina 776 eaa – 393 jaa Olympiakisat järjestettiin Zeus-jumalan kunniaksi. Kisat järjestettiin Olympiassa joka neljäs vuosi elokuussa. Neljän vuoden ajanjaksoa kutsuttiinkin olympiadiksi.
- Ennen kisoja sanansaattajat kiertelivät Kreikkaa kutsumassa kilpailijoiksi vapaita ja hyvää syntyperää olevia kreikkalaisia miehiä. Naisilla ei ollut oikeutta osallistua.
- Kilpailut pidettiin urheilukentällä eli stadionilla ja kilpa-ajoradalla eli hippodromilla. Kilpailijat urheilivat ilman vaatteita.
- Urheiluväen lisäksi kisat toivat paikalle kymmeniä tuhansia runoilijoita, taiteilijoita, poliitikkoja ja filosofejä helleenisestä maailmasta.
- Antiikin aikakauden jälkeen Kreikassa on järjestetty 1800-luvulla neljät Zappaan olympialaiset, sekä Englannissa Wenlockin olympialaiset. Näitä pidetään edeltäjinä nykyisille olympialaisille.
- Pierre de Coubertinia pidetään nykymuotoisten olympialaisten isänä. Vuonna 1894 hän sai tahtonsa läpi kansainvälisessä kongressissa, jossa antiikin olympiaperinne päätettiin herättää uudelleen henkiin. Päätöksen tuloksena syntyivät nykyaikaiset olympialaiset ja Kansainvälinen Olympiakomitea perustettiin.
- Nykyaikaiset olympialaiset järjestettiin ensimmäisen kerran Ateenassa vuonna 1896. Niihin osallistui 311 kilpailijaa 13 maasta. Lajeja oli mukana yhteensä 43. (Vertaa dia 2: Lontoo ja Sotshi)
- Vuodesta 1924 alkaen kisat on jaettu erillisiin kesä- ja talviolympialaisiin.

DIA 5

Olympialaisilla on useita symboleja, jotka kuvastavat olympia-aatetta.

- **Citius, Altius, Fortius** on olympiamotto joka on latinaa ja tarkoittaa ”nopeammin, korkeammalle, voimakkaammin”. Se kannustaa aikaisempien saavutusten ylittämiseen.

Onko teidän koulullanne tai luokallanne oma motto? Voisiko sellaisen keksiä?

- **Olympialippu** on olympialaisten symboli, jossa valkoisella pohjalla on viisi toisiinsa liittyvää rengasta. **Renkaat** edustavat maailman viittä eri aluetta; Eurooppaa, Aasiaa, Amerikoita, Afrikkaa ja Oseaniaa. Ei ole määritelty mikä väri ilmentää mitään mannerta. Renkaista löytyvät värit (+taustan valkoinen) symboloivat kaikkien osallistuvien maiden lipuista löytyviä värejä. Olympiasymboli edustaa ystävyyttä, kunnioitusta, reiluutta ja ymmärrystä kaikkien kisoihin osallistuvien maiden kesken. Lippu liehuu kisapaikalla koko olympialaisten ajan.
- **Olympiasoihtu** symboloi täydellisyyden tavoittelua ja kamppailua voitosta. Se edustaa samalla rauhaa ja ystävyyttä. Soihtu sytytetään auringon säteestä Kreikan Olympiassa ja kuljetetaan sen jälkeen soihtuviestinä kisakaupunkiin. Olympialaisten avajaisissa soihtu tuodaan stadionille ja viimeinen soihdunkantaja sytyttää **olympiatulen** stadionilla. Tuli palaa olympialaisten ajan ja se sammuu vasta päättäjäisten yhteydessä.
- **Olympiahymni** esitetään jokaisessa virallisessa olympialiikkeen seremoniassa. Kansainvälinen olympiakomitea hyväksyi hymnin 1957 ja sen on säveltänyt kreikkalainen Spiridon Samaras. Hymnin on sanoittanut Kostis Palamas.

DIA 6

Nämä teemat ovat tärkeitä olympialaisissa. Ne muodostavat aatteen, jota kutsutaan olympismiksi.

Mitä dian sanat tarkoittavat? Pohtikaa yhdessä, miten nämä periaatteet näkyvät urheilussa. Entä elämässä yleensä? Miten nämä asiat näkyvät teidän koulussanne/luokassanne?

Huom! Reilusta pelistä enemmän seuraavassa diassa.

- Olympia-aate on ajattelutapa, jossa yhdistyvät ihmisen **kehon, tahdon** sekä **mielen** tasapainoinen kehittäminen
- Olympismi yhdistää **urheilun, kulttuurin** ja **kasvatuksen**. Sen tavoitteena on kehittää elämäntapaa, jossa ilo löytyy yrittämisestä. Olympismissa kunnioitetaan maailmanlaajuisia **eettisiä periaatteita**.
- Syrjintä, häirintä tai syyllistäminen eivät kuulu urheiluun. Olemme kaikki **tasa-arvoisia** ja paremmuutta mitataan vain urheilusuorituksin.
- Urheilun kansainvälinen yhteistyö lisää ymmärrystä eri ihmisten ja kansojen välillä. Olympialaisten tarkoituksena on edistää **hyväntahtoisuutta** ja maailman **rauhaa**.
- Jokaisissa olympialaisten avajaisissa julistetaan Pierre de Coubertinin olympiasanomaa: Tärkein olympialaisissa kilpailuissa ei ole voittaminen vaan osallistuminen. Samoin kuin ihmisen elämässä tärkeintä ei ole voitto vaan parhaansa yrittäminen.

DIA 7

Reilu peli on aina ajankohtainen ja sopii hyvin keskusteluaiheeksi esimerkiksi ennen liikuntatunteja.

Materiaalin lopussa liitteenä Reilun pelin kriteerit oppilaalle → tulostettavissa esim. luokan seinälle.

- Reilun pelin periaatteita ovat rehellisyys, oikeudenmukaisuus sekä vastustajan ja tuomarin kunnioittaminen. Reilu peli on enemmän kuin sääntöjen noudattamista.
- Urheilu ilman sääntöjä on mahdotonta. Epärehellisyyttä ei tule suvaita urheilussa, eikä muussa elämässä.
- Reilussa pelissä korostuu itsensä voittaminen. Harrastaminen tapahtuu rakkaudesta urheiluun.

- Esimerkkejä toiminnasta reilun pelin hengessä olympialaisista:
 1. 1964 Innsbruck
Kelkkailussa italialaispari oli laskenut johtoajan. Viimeisenä parina olivat laskemassa englantilaiset, joilla oli vielä mahdollisuus voittaa. Juuri ennen lähtöään he huomasivat kelkassaan vian, mikä olisi estänyt heidän laskunsa. Tällöin johdossa ollut italialaispari lainasi heille puuttuvan osan jonka avulla englantilaiset laskivat voittoon.
 2. 1988 Soul
Lawrence Lemieux (Kanada) oli purjehduskilpailussa toisena hieman ennen maalia. Sääolosuhteen purjehdukselle olivat todella vaativat. Yhtäkkiä hän huomasi singaporelaiset kanssakilpailijat merihädässä. Lemieux meni auttamaan hädässä olevia tietäen samalla menettävänsä mahdollisuudet mitaleille. Kansainvälisen olympiakomitean presidentti Juan Antonio Samaranch palkitsi hänet reilusta toiminnasta.

- Esimerkkejä epäurheilijamaisesta käytöksestä olympialaisissa:
 1. 1896 Ateena
Spiradon Belokas (Kreikka) tuli kolmanneksi maratonilla. Hänet kuitenkin hylättiin, sillä hän oli kulkenut osan matkasta rattailta.
 2. 1904 St. Louis
Tunnettu nyrkkeilijä Carroll Burton voitti ylivoimaisesti ensimmäisen vastustajansa. Myöhemmin selvisi, ettei voittanut nyrkkeilijä ollutkaan Burton vaan joku toinen henkilö. Molemmat nyrkkeilijät hylättiin.
 3. 1988 Soul
Ben Johnson (Kanada) joutui luovuttamaan 100 m:n juoksussa kultamitalinsa, koska hän oli käyttänyt kiellettyjä aineita.

Tehtävät:

1. *Oppilaat voivat keksiä keskustellen tai kirjoittaen esimerkkejä reilusta ja/tai epäreilusta pelistä.*
2. *Suunnitelkaa omat reilun pelin säännöt luokalle.*
3. *Suunnitelkaa reilun pelin palkinto, jonka voi liikuntatunnin, lukukauden tms. päätteeksi antaa reilimmalle pelaajalle.*

DIA 8

Diassa on linkki videoon, josta näkee hyvän kuvauksen paralympialaislajeista. Videon otsikko on Paralympiahistoria 1960–2014.

- **Paralympialaiset** ovat kahden vuoden välein toistuva huippu-urheilutapahtuma.
- Paralympialaiset järjestetään samassa kaupungissa olympialaisten kanssa. Ensimmäiset kesäparalympialaiset järjestettiin vuonna 1960 ja talviparalympialaiset vuonna 1976.
- Paralympialaiset ovat Kansainvälisen Paralympiakomitean (IPC) hallinnoimat.
- Paralympialaisiin voivat osallistua urheilijat, joilla on vamma, joka rajoittaa toimintakykyä niin, että urheilija ei pysty tasaväkisesti kilpailemaan vammattomien kanssa. Paralympialaisissa vammojen haitta-asteiden luokittelu on tärkeää tasapuolisuuden takaamiseksi. Tällä taataan, että lopputuloksen ratkaisevat urheilulliset tekijät, ei vamman haitta-aste.
- Paralympialaisten tunnuksen kolme Agitosta ovat latinaa ja merkitsevät ”minä liikun”. Symboli korostaa Kansainvälisen Paralympiakomitean roolia tuoda urheilijat ympäri maailmaa yhteen ja antaa heille mahdollisuus kilpailemiselle. Tunnuksella halutaan tuoda esille, että paralympiaurheilijat inspiroivat ja innostavat maailmaa suorituksillaan – **aina liikutaan eteenpäin eikä koskaan luovuteta.**

DIA 9

Näytä oppilaille kartalta missä Brasilia ja Rio de Janeiro sijaitsevat.

- Seuraavat olympialaiset järjestetään 5.-21.8.2016 **Rio de Janeirossa, Brasiliassa.**
- Rion tunnelmaan päästään paremmin keväällä Reilusti Rioon – materiaalin avulla. Ensimmäinen materiaali ilmestyy tammikuussa ja yhteensä julkaisuja ilmestyy neljä.

DIA 10

Diassa on linkki Rion olympialaisten maskottien sivuille. Sivulta löytyy mm. maskottien esittelyt, tulostettavia värityskuvia ja naamareita. Sivulla on myös mahdollista "ottaa selfie" maskotin kanssa lataamalla oma kuva sille varattuun kenttään ja seuraamalla ohjeita. Sivut ovat englanninkieliset.

- Jokaisissa olympialaisissa on oma maskottinsa, joka heijastaa järjestävän maan perinteitä ja kulttuuria animaation muodossa. Ensimmäinen julkisuutta saanut maskotti oli Waldi-koira Münchenin olympialaisissa kesällä 1972.
- **Rion maskotit ovat Vinicius ja Tom.**
- **Vinicius** on olympiamaskotti, joka on risteytys kaikista Brasiliassa elävistä eläimistä. Vinicius syntyi siitä ilosta, joka valtasi Brasilian 2009 sen kuullessa olevansa seuraava olympialaisten järjestäjämaa. Vinicius elää pomppien, juosten, pelaten ja hymyillen, kuten kaikki lapset. Viniciuksella on myös supervoimia. Hän pystyy venymään äärettömästi. Ja koska Vinicius on risteytys kaikista Brasilian eläimistä, löytyy häneltä kaikkien lajien parjaat ominaisuudet. Hän pystyy juoksemaan nopeasti, hyppäämään korkealle ja olemaan hyvin voimakas. Vinicius pystyy myös imitoimaan minkä tahansa eläimen ääntä. Hän harrastaa kaikkia olympialajeja ja rakastaa tavata uusia ihmisiä eri puolilta maailmaa. Vinicius asuu puuhun rakennetussa majassa Tijuca-metsässä, josta näkee koko kaupungin. Viniciuksen tavoitteena on levittää olympialaisten ajan iloa ja ystävyys sanomaa koko maailmalle.
- **Tom** on paralympialaisten maskotti, joka on yhdistelmä kaikista Brasiliassa kasvavista kasveista. Tomin mielestä elämässä ei ole mitään parempaa kuin pelailu, uusien ystävyys-suhteiden luominen ja rentoutuminen Brasilian metsissä. Tomin erikoisosaaminen on ajattelutaito. Hän osaa aina selvittää ongelmista käyttämällä päätään ja hän ymmärtää kaikki luonnon salat. Tom tietää, että olemalla luova, älykäs ja päättäväinen, voi saavuttaa mitä vain! Tom pitää kaikkien paralympialajien harrastamisesta. Silloin, kun hän ei juokse ympäriinsä, hän tykkää avata kirjan ja oppia kaikenlaista maailmasta, sekä jakaa tietouttaan muille. Tom pitää paljon myös sambasta ja kaikenlaisesta brasilialaisesta musiikista. Hän elää kaikkialla ja saattaa nukahtaa päiväunille vaikkapa lumpeenlehdelle. Tom haluaa inspiroida kaikkia luovuuteen ja päättäväisyyteen sekä kurkottamaan aina korkeammalle ja korkeammalle. Tärkeintä Tomin mielestä on pitää hauskaa!

DIA 11

Dian linkki vie Rion olympialaisten etusivulle, josta löytyy laskuri olympialaisten alkuun.

Diassa myös video Vääkсын koulun järjestämisestä talviolympialaisista.

DIA 12

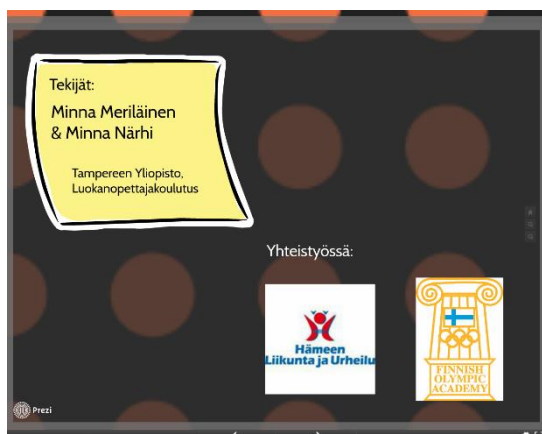
Jotta saat Reilusti Rioon materiaalit kouluusi ja luokkaasi käyttöön, tulee koulun ilmoittautua materiaalin tilaajaksi.

Reilusti Rioon julkaisut käsittelevät mm. seuraavia teemoja: yhteisöllisyys, kunnioitus, suvaitsevaisuus sekä erinomaisuus (yrittämisen ilo ja parhaansa tekeminen).

Ilmoittautuminen hoituu kätevästi

osoitteessa: <http://www.sport.fi/olympiakomitea/olympia-akatemia/reilusti-rioon-2016>

DIA 13

Olympiakasvatusmateriaalin tekeminen oli hauskaa ja antoisaa. Oli ilo tehdä opintoprojektia, jonka tuotos tulee käyttöön ja on hyödyksi monelle. Projektin aikana opimme paljon. Toivomme, että myös te materiaalin käyttäjät koitte materiaalin hyväksi ja innostavaksi tavaksi käsitellä tärkeitä teemoja.

Minna Meriläinen & Minna Närhi

Liite 1

Reilun pelin kriteerit

Toimin reilusti ja tasavertaisesti

- Noudatan aina sääntöjä
- Kunnioitan opettajien toimintaa ja heidän tekemiä ratkaisuja
- Kielenkäyttöni on asiallista
- Myönnän omat virheet

Otan toiset huomioon ja kannustan kaikkia

- Tuen ja kannustan omaa ryhmääni
- Kehun ja annan myönteistä palautetta myös muille
- Hyväksyn kaikki työskentelemään kanssani

Käyttyädyn ystävällisesti ja kunnioitan toista

- Kuuntelen ohjeet
- Kiitän ja osaan pyytää anteeksi

Liikun oman iän ja kehitystason mukaan

- Yritän parhaani
- Olen tyytyväinen siihen, mitä teen
- Jos en onnistunut, mietin mitä olisin voinut tehdä paremmin

Lähteet

Lontoon Olympialaisten viralliset kotisivut. 2012. <http://www.olympic.org/london-2012-summer-olympics> Luettu: 6.8.2015

Paralympiakomitea. 2015. <http://paralympiakomitea.kuvat.fi/kuvat/> Luettu: 28.8.2015

Pixabay. <https://pixabay.com/en/>. Luettu: 6.8.2015

Rion Olympialaisten viralliset kotisivut. 2015. <http://www.rio2016.com/en> Luettu: 6.8.2015

Sport.fi. 2015. <http://www.sport.fi/> Luettu: 6.8.2015

Suomen Olympia-Akatemia ym. 2012. Liikkuen Lontooseen 2012. Olympiakasvatusmateriaali.

Suomen Olympia-Akatemia ym. 2008. Peking 2008. Olympiakasvatusmateriaali.

Suomen Olympiakomitea. 2009. Olympia-aatetta urheiluseuroille. Olympiakasvatusmateriaali.